

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Dr. Augustin Bunea și Unirea noastră cu Roma.

— Discurs comemorativ, rostit în biserica gr. cat. din Cluj la parastasul celebrat pentru regretatul canonic Dr. Aug. Bunea de Dr. Elie Dăianu. —

»Frații mei cei iubiți nu mă uitați pe mine când lăudați pe Domnul, ci vă aduceți aminte de dorul și de iubirea mea». (Tropar la îngropăciunea preoților).

Acestea cuvinte de rugăciune se rostesc prin cântare la înmormântarea tuturor preoților. Sfânta Biserică astfel tâlcuiește, în numele celui trecut la veșnicie, ruga ce-o îndreaptă către frații săi rămași în slujba Domnului, ca în rugăciunile lor, în sfințele lor slujbe, să nu uite pe fratele lor, să-și aducă aminte de dorul și de iubirea lui, care nu poate fi altceva decât: dorul lui după mântuire și iubirea de biserică, căreia i-a slujit în viață. Ruga aceasta, iubiților creștini și frați, ne vine în minte în tot anul, când se apropie iarăși ziua aceea de jalnică pomenire, în care ca un fulger s'a lătit, peste întreagă biserică și întreg neamul nostru, vestea de nemărginită durere, că preotul cel mare, Dr. Augustin Bunea, canonicul dela Blaj, nu mai este între cei vii.

Noi, credincioșii acestei biserici române unite, din Cluj, ne-am luat și noi, la timpul său, partea din durerea bisericii și neamului nostru, care așa de crunt a simțit pierderea vrednicului său fiu, dar noi nu ne-am putut îndestula cu atâta, ci am socotit de bine, pentru sufletul lui, ca și pentru sufletele noastre, ca pomenirea lui să fie veșnică în această biserică, având să se slujească totdeauna în ziua morții sale o sfântă liturgie, iar într-o Duminică apropiată un parastas, împreună cu predică de învățătură. Pentru că este bine, și pentru noi, și pentru tinerele generații, cari petrec aici, să nu lăsăm uitării bărbații mari, caracterele luminoase, personalitățile de principii armonice, cari sunt așa de rari în viața aceasta de toate zilele, prin care trecem. Și astfel, înaintea

sufletelor tinere, cari sunt lovite de atâtea desiluzii și disgustate prea curând de atâtea căderi și schimbări prăpăstioase, de atâtea tergiversări și inconsequențe, să punem măcar aici, în biserică, icoane de urmat, caractere de imitat, modele, după cari să ni-zuiască a-și forma caracterele proprii și dela cari să învețe ceva, întru alcătuirea concepțiunilor, cari au să-i călăuzească în viață. Dacă timpul de față nu ne îmbie astfel de personalități, de cari să ne animăm nădejile de mai bine, trebuie să mergem la trecut, și să ne împrumutăm de acolo modelele, cari ne lipsesc. Dacă în viața de acum, plină de sbucium haotic și de îndoieli chinuitoare, nu ne luminează principiile stătornicite, și nu ne întimpină oamenii mari, pe cari îi dorim, trebuie să ne întoarcem la morminte, la cele proaspete, ca și la cele părăjinite, și să desgropăm pe aceia, pe cari poate nu i-am știut prețului în viață cum se cuvenia, și cari acum vedem cât au fost de mari și cât de bine ne-ar fi dacă i-am mai avea între noi. Dacă nu este iertat, să uităm pe oamenii noștri mari, cu atât mai vărtos nu e iertat să uităm pe preoții mari, cari parcă ne strigă de dincolo de mormânt și se roagă de noi, de dincolo de pragul veșniciei:

Frații mei cei iubiți nu mă uitați pe mine când lăudați pe Domnul; aduceți-vă aminte de dorul și de iubirea mea!

Cum să nu ne miște pe noi această rugă, când ea ne vine ca din cealaltă lume, și când cel de pomenit este un suflet așa de mare, ca cel care a fost Dr. Augustin Bunea?!

Făcând aceasta nu facem altceva, decât că intrăm în gândurile sfintei noastre Biserici, care tot timpul, zi de zi, îl închină pomenirii unor bărbați mari și aleși ai săi: Sfinților. Taina cea mai mare ce o săvârșește sf. Biserică, și la a cărei săvârșire îndatorește pe toți creștinii să fie de față, adevăta sf. liturghie, se face întru pomenirea Domnului nostru Isus Hristos, repetându-se astfel, în toată una vreme, am putea zice în fiește care clipă a timpului, jertfa pe care Isus Hristos a adus-o pentru noi pe lemnul crucii, câștigându-ne mântuirea și deschizând pentru noi acel izvor nescecat al darurilor, din care împărtășindu-ne și noi, să ne putem lucra mântuirea noastră. Iar acest cel mai sfânt act, care este centrul și culmea cultului creștin, se săvârșește neconținut spre a plini cuvântul Domnului: »Aceasta să-o faceți întru pomenirea mea».

Bărbații mari, cărora Dumnezeu le-a hărăzit mare comoară de dar, și cari folosindu-se de ea și-au potrivit viața întreagă cu voia lui Dumnezeu, pe aceia Biserică i-a stătornicit drept pilde înaintea noastră, ca sfinți, și viața acelora ne-o pune, an de an, înaintea ochilor ca învățătură. Pentru că viața lor este ca și curgerea unui râu limpede, în a cărui undă șerpuitoare bate și strălucește, oglinindu-se, mărirea lui Dumnezeu între oameni.

Iată pentru ce cinștim noi Sfinții lui Dumnezeu și îi facem mijlocitorii noștri și apărătorii noștri înaintea dumnezeescului Judecător. Dar Sfinții au fost cinșiți nu numai după moarte, și nu numai după ce Biserică i-a judecat de sfinți, ci și în viața lor pământească au fost cinșiți de oamenii înțelegători. Pentru că așa suntem făcuți de Dumnezeu, ca să prețuim, ceea ce este vrednic de cinste. Doar vedem în viața de toate zilele, că noi cunoaștem și recunoaștem însușirile bune, ale oamenilor; prețuim învățătura lor mai bogată, dreptatea lor mai limpezită, cumințenia lor mai osebită, talentele lor mai strălucite, energiile lor mai intențive, stăruințele lor mai răbdătoare, și așa mai departe. Și dacă cinștim noi pe oamenii aleși, în viață, cu atât mai vărtos îi cinștim după moarte, atunci când ființa lor ni-se înfățișează mai scuturată de

toate acelea mici sau mari scăderi, de toate acelea mici sau mari slăbiciuni, cari sunt atât de fatal legate de ori care mână de țărână. Că nu este, om, »carele să fie viu și să nu păcătuiască», — se zice chiar în slujba de înmormântare, — »Numai tu singur, Doamne, ești fără de păcat, dreptatea ta este dreptate în veac și cuvântul tău adevărul».

Moartea, ca un foc curățitor limpezește pe cei ce au trecut prin ea, și figurile lor, după un timp, ne apar curățite de ori ce slăbiciuni, ca și nește statui sufletești, alcătuite din marmura cea albă a celor mai bune calități ale lor; luminați de principiile, cari i-au călăuzit, ca niște stele minunate, în viață, și încununați de cele mai mari opere sau succese ale vieții lor pământești.

Așa ni-se înfațșază și figura lui Augustin Bunea. În viață l-am cunoscut ca un om luminat, conștiu de datorințele sale față de deaproapele, l-am cunoscut, ca un preot luminător, care nu și-a adunat învățatură, numai ca să uimească pe alții, ci știa să facă rodnică învățatura sa pentru toți cei mulți și neînvațați, pentru că știa să vorbească cu căldura inimii spre a străbate la inimi, și știa să coboare învățăturile din înălțimea lor sublimă, la înțelesul celor mici, știa cu-n cuvânt să grăiască pe înțelesul tuturor. L-am cunoscut, ca omul vieții publice, care nu se mulțumește a-și împlini numai datorințele de fiecare zi a slujbei ce ocupă, ci își ia partea sa de datorințe și din marea luptă a tuturor pentru apărarea și dezvoltarea acelor comori sufletești, cari ne sunt zestrea sufletească a tuturor. L-am cunoscut ca slujitor cu mândrie a bisericii sale, care însă nu se îndestulește a cunoaște numai starea zilelor de astăzi a bisericii, ci își îndreaptă privirile cercetătoare în trecut, spre a înțelege mai ușor greutățile stărilor de azi și spre a putea găsi deslegarea acestor greutăți și întemeiere pentru un viitor mai bun. El, ca preot bun, nu s'a mulțumit numai cu slujba patrachirului și a molitvelnicului, nici numai cu slujba de toate zilele a chemării preoțești, ci urmând pilda celor mai aleși ai bisericii noastre, s'a cufundat cu mintea în negura vremilor trecute, ca să lămurească rosturile adânci ale bisericii și neamului nostru, și să le țintuiască în cărți de învățatură pentru toți. Indeletnicirea aceasta de învățat, deprins a frunzări prin cărțile și hârtiile bătrâne nu l-a făcut însă nesimțitor, ca pe cei mai mulți de felul acesta, pentru problemele mari ale zilelor de astăzi, ci s'a deprins a învârti și paginile largi ale vieții acesteia, a cetii și a scrie pe ele.

Dar oricât de mare a fost Dr. A. Bunea în viață, ridicându-se mai pe sus decât contemporanii săi, acum, după doi ani dela moartea sa, ni-se pare și mai mare, și cum stă lămurit înaintea posterității, abia acum vedem întu ad-vâr cât de mare a fost, abia acum începem a-l prețui fără dor și

poate, abia acum ne dăm seamă, ce pagubă avem, că chiar în zilele aceste el nu mai este în mijlocul nostru. E o chestiune de folos pentru noi, deci, ca din prilejul acesta, când prăznuim pomenirea lui, să ne dăm seamă de vieța și activitatea răposatului, și să scoțem pentru noi, tot ce se deslușește bun și folositor din aceasta. Vieța și activitatea lui Aug. Bunea a fost însă o bogăție, care nu se poate arăta într'o singură cuvântare. Pentru că el nu a fost numai un om învățat, ci un bărbat de învățatură; nu a fost numai o persoană distinsă, ci o mare individualitate preoțească, care nu numai mărturisea un credeu, ci îl întrupa; care nu numai profesa o doctrină în mijlocul Bisericii sale, ci deslușia rostul doctrinei acestei Biserici în mijlocul neamului său întreg.

O vieță atât de complexă și de multilaterală nu se poate arăta așa de ușor în cadrele unei cuvântări ocazionale, dar vom căuta, cu ajutorul lui Dumnezeu, ca acuși dintr'o parte, acuși dintr'alta, să arătăm această personalitate de caracter și de mare calibru și să luminăm principiile din care s'a alcătuit ea. De astădată vom încerca să înfațșăm o parte fundamentală din credeul pentru care a trăit și s'a luptat Dr. Augustin Bunea, credeu care se găsește în cărțile sale destul de numeroase.

Vom încerca să arătăm anume: cum lămurește Dr. Aug. Bunea rostul și însemnătatea acelei *Sfinte Uniri*, pe care străbunii noștri au încheiat-o, înainte cu 200 de ani și mai bine, cu scaunul apostolic al Romei. Din toată activitatea de scriitor și cercetător al trecutului, care a fost Dr. A. Bunea, mai ales această lămurire iasă la iveală: El a adâncit adecă istoria neamului nostru, pe urmele marilor bărbați, cari sunt cei trei luceferi ai redeşptării noastre, Clain, Șincal și Petru Maior, și a continuat activitatea acestora, îndreptând ici coala greșelile lor, și lămurind unele puncte cari au ramas la indoială în scrierile lor. Dacă în toată vieța sa răposatul Bunea n-ar fi făcut altceva, decât să lămurească bine o chestie atât de importantă în vieța unui popor, cum a fost *Unirea cu Roma*, și atunci noi, cu toții ar trebui să cinstim și să preamărim vrednicia lui. Pentru că Unirea a fost un păs istoric pentru neamul românesc și pentru întreaga creștinătate. Dar aceasta a fost numai o parte deși preponderată a bogatei sale activități.

Să vedem dară cum ne înfațșează Bunea Unirea Românilor cu Roma?

Iubiți creștini! Au fost unii, și nu puțini, cari faptul săvârșit de străbunii noștri la anul 1700, adecă actul Unirii, l-au înfațșat lumii ca un act de slăbiciune, ca o clipită de zăpăceală, în care Vlădica nostru, dimpreună cu protopopii și preoții săi, cuprinși de gânduri de căpătuială s-ar fi lăpădat de ceea ce aveau mai scump, de legea lor, pentru ca să se închine unei bi-

serici străine și în schimbul acestei lăpădări să câștige nește ușurări a vieții lor, nește foloase trecătoare, ori nește îmbunătățiri a stării preoților. Față cu acestea judecări ușurate, canonicul Bunea ne arată, că străbunii noștri dela 1700 dacă și nu vor fi fost nește oameni învățați, ca cei din zilele de astăzi, au fost destul de cumiți și destul de cinstiți în simplitatea sufletului lor, ca să chibzuiască bine ceea ce fac, și ne dovedește, că acei protopopi și preoți, cari s'au adunat la vlădicia din Bălgărad, și-au dat foarte bine seamă de ceea ce aveau să facă, și ca Români, și ca Creștini adevărați.

Atunci ei și-au zis în sufletul lor și au mărturisit înaintea lumii întregi: »Da, noi suntem creștini de legea răsăritului, noi ne legăm cu trup și cu suflet de aceste apostolești obiceiuri, pe cari le-am apucat dela strămoșii noștri; nouă ni-s concrescute la suflet acest fel de slujbe, în cari este atâta evlavie mișcătoare și atâta mișcare evlavioasă; nouă ni-se încălzește inima de coloritul strălucit și de poezia mistică, care se ridică ca un fum de tămâie în jurul odăjdiilor acestora răsăritene, în cari parcă s'a așezat toată bogăția de colori a unui răsărit de soare, și au încremenit toate amintirile strălucite ale unui trecut de mărire; acestea doar de mai luminează zilele vieții noastre întunecate; acestea de ne mai mângăie în durerile noastre nesfârșite, și acestea mai încălzesc nădejile noastre pentru un viitor mai bun. De aceea noi cu toată puterea sufletului nostru ținem la acestea deprinderi și la acestea înveșmântări ale simțirilor noastre lăuntrice. Dar în aceeași vreme noi nu putem ascunde, că o șoaptă dinlăuntru, un îndemn puternic ne îndeamnă și spre aceea *Romă* îndepărtată, care este tărnia creștinătății și de care noi ne simțim legați cu puternicile legături ale sângelui și ale limbei noastre. Și ori cât de căzuți am părea, noi nu am uitat nici odată, că suntem urmași, nevrednici poate, dar urmași direcți ai unui neam mare dela apus, că suntem coboritorii acelor puternici stăpânitori de odinioară, cari au fost falnicii Romani».

De fapt conștiința obârșiei noastre latine, amintirea, că suntem viță aleasă, coboritori din neamul împărațesc al Romanilor, nici odată nu s'a stins din sufletul neamului nostru. S'a întunecat uneori și a slăbit conștiința asta a latinității, dar de stins nu s'a stins niciodată. Limba noastră, mai cu seamă cuvintele acelea cari înseamnă cele mai de lipsă lucruri ale creștinului, și cele mai des folosite numiri ale vieții creștinești, sunt toate curat latinești, în tocmai ca și numirile cele mai alese ale obrazului și ale trupului omenesc. Ca un jărat sub cenușă a trăit neconținut amintirea, că neamul nostru s'a trezit pe acelea locuri, în acești munți, și în acestea văi, aduși de un împărat al Romei celei puternice, pentru ca să înfrângă un neam îndârjit și strașnic, și ca să susțină

aici, în pragul Răsăritului, paza și pacea împărăției romane, care însemna pe atunci, cultură, civilizație, ordine și organizație de stat.

Adevărat, că după dărâmarea marelui imperiu noi am rămas aici ca și părăsiți de cei ce ne-au trimis, drept grănițeri și sentinele; adevărat, că în urma schimbărilor mari și a învălmășelii de popoare am ajuns în atingere prea apropiată cu răsăritul, și ne-am îmbrăcat de tot în vesmintele lui, luând cu totul înfătoșarea esteroară a acestei lumi orientale. Totuși niciodată nu ne-am cufundat așa de adânc în această lume nouă, plină de colorit și poezie, încât să ne uităm de unde am venit, să uităm izvorul dela care ne-am coborât. Astfel strămoșii noștri, aici în pragul alor două lumi, se simțeau balansând, ca și limba cumpelelor, între două legături sufletești, între două lumi, cari îi atrăgeau. În spre una îi atrăgea frumuseța poeziei atât de sublime a ritului oriental, cu toate așezămintele sale; în spre cealaltă îi ținea înclinați conștiința latinătății, mândria obârșiei, și în curând, tăria puterii, care se păstra în organizația bisericii din apus, mai ales la Roma, pe când în răsărit biserica căzuse grozav sub stăpânirea turcilor asupra Orientului creștin.

Nu trebuie să uităm, că lumea creștină s'a alcătuit pe substratul celor două civilizațiuni mari: a Grecilor și a Romanilor. Cultura grecească a fost substratul creștinătății din răsărit, iar cultura latină a creștinătății din apus. Astfel nu e mirare, că biserica lui Hristos, biserica aceea: *una, sfântă, apostolică și universală*, adecă menită să cuprindă întregă omenimea, de pe întreg rotogolul pământului, de aceea numită pe grecește *καθολικη* (catolică), a luat cu timpul două înfătoșări deosebite.

Intr'aceasta nu ar fi nimic de mirat, pentrucă e firesc, și vedem că și astăzi aceeași biserică, de același rit, ia în deosebite țări, la deosebite popoare, înfătoșare deosebită. Principiul acela vechiu, al raportului dintre unitate și varietate, »in unitate veritas, et in varietate unitas«, s'a validat și aici. Asta nu ar fi fost nici o scădere, dacă nu s'ar fi adaus la această indoită variațiune și o pornire, care nu mai armonizează cu ideea creștină: antagonismul și ura cea veche, ce a fost de veacuri între greci și romani.

Grecii n'au uitat, că Romanii le-au înfrânt stăpânirea și și-au supus lor toată lumea, care mai înainte recunoștea pe Greci de stăpâni. Ura aceasta, care amuțise în veacurile dintâi ale creștinismului și se părea, că s'a stins de tot, a izbucnit din ce în ce mai violent, după ce Constantinopolul, cetatea sfântului Constantin, Roma cea nouă, — cum se numia —, s'a ridicat la o mare înălțime în lume. Trufia omenească a folosit de uncațura de veacuri a neamului grecesc, și deosebirile de înfătoșare esteroară, au fost prefăcute din ce în ce mai mult,

în deosebiri dogmatice, până ce rupătura nenorocită s'a săvârșit.

Intre aceste două lumi străbunii noștri, atât de pătrunși de ideea creștinătății, nu au putut să piardă din vedere, că biserica răsăritului, cutropită de atâtea popoare barbare și stăpânită de Turci, a slăbit din ce în ce mai mult, pe când creștinătatea din apus, în condiții mai pașnice, a putut să se desvoalte și să se întărească; reinviind vechea înțelepciune omenească a filosofilor greci, și proptind cu ea, în limba latinească, învățăturile creștine, s'a înălțat pe sine și pe credincioșii săi înaintea lumii întregi, și nu numai a ținut pas cu dezvoltarea culturii, ci a fost ea însăși cultivătoarea și ocrotitoarea tuturor științelor. Școlile cele mai mari și mai renumite înfloreau în Apus, pe când Răsăritul nu avea decât amintirea unui vremi de strălucire, foarte îndepărtate. Astfel nu-i mirare, că străbunii noștri, cari trăiau aici, într'o țară apuseană, se simțeau jicniți și străini, pentru deprinderile lor răsăritene, ba se simțeau umiliți până la pământ de stăpânitorii lor, cari căutau în toate chipurile să-i treacă în partea legii lor. De aceea când în sfârșit, înainte cu 200 de ani, au văzut, că le vine și lor un semn de bunăvoință, chiar de sus dela înălțimea Tronului, ei au înțeles schimbarea vremilor, și par'că le-ar fi dat Dumnezeu să pătrundă înțelepciunea veacurilor, așa de cu minte au chibzuit.

Și au zis atunci către apuseni: »Noi nu împărțăm ura surdă a grecilor, cari hulesc cu atâta lipsă de creștinătate tot ceea ce este apusean și latinesc; noi n'am uitat nici în răsărit de maica noastră Roma, dela care strălucește cu atât de bogată lumină toată creștinătatea apuseană. Noi bine știm, că Hristos o singură biserică a întemeiat, una, sfântă și apostolică; cunoaștem învățăturile voastre despre unitatea bisericii și căpetenia ei; doar în stranele bisericilor noastre și pe prestolul altarelor noastre sunt cărțile bătrâne, cari preamăresc pe Petru, vârhovnicul apostolilor, și prăznuesc pomenirea atâtor mari părinți ai bisericii, cari au fost urmași pe scaunul apostoliei lui din Roma. Tocmai de aceea, noi nu putem împărțăm ura de veacuri a grecilor, ci vă cunoaștem și vă recunoaștem de buni și drept credincioși creștini, adevărați frați ai noștri întru Hristos«.

Astfel înțeleasă Unirea, — și așa trebuie înțeleasă, — ea nu este o lăpădare de lege, cum le plăcea unora a o înfățișa, ci este lăpădarea Romanilor de urile nesăbuite ale grecilor față de latini; ea nu este o lăpădare de adevăr, ci o lăpădare de scorniturile și rătăcirile isvorite din aceea necreștinească ură.

Unirea noastră cu scaunul apostolic al Romei este în aceeași vreme: o împăcare cu noi înșine și o împăcare cu cealaltă creștinătate. După sbuciumul de veacuri, care se războia în sufletul nostru, că ne țineam romani după

obârșie și după încreștinare, și totuși ne găsim într'o tabără vrăjmașă Romei, am ajuns prin această sfântă Unire, să stărnim un echilibru drept în sufletul nostru, păstrându-ne toată comoara bună de frumuseță a răsăritului, atât de venerabil și de sfânt prin însăși urmele Mântuitorului nostru, și restituind, între noi și scaunul apostolic al Romei celei vechi, acele legături de ascultare și de iubire, cari au ilustrat veacurile de mărire ale bisericii răsăritene, și cari n'ar fi trebuit să se rupă nici odată, în interesul creștinătății întregi. Reîncopciind noi aceste legături întrerupte, sufletul nostru, creștinesc și românesc, și-a restituit drepturile, imprescriptibile la iubirea Romei, mama, care ne-a născut, și ca români, și ca creștini. Astfel sfânta noastră Unire a fost un act de înțelepciune dreaptă și de armonizare împăciuitoare; un act al minții și al inimii de-opotrivă; un act de romanitate și de creștinătate în aceeași vreme.

Precum pomul bun se cunoaște după roadele sale bune, așa și unirea noastră cu Roma se cunoaște după foloasele sufletești neprețuite, cari le-a rodit. Nu este locul aici de-a vorbi de toate aceste foloase de multe feluri; vom aminti numai folosul cultural. Ea și numai ea, ne-a deschis nouă, creștinilor de legea românească, porțile școlilor de învățătură, cari mai înainte erau închise pentru tinerii noștri. Prin ea preoții noștri au fost scoși de sub jugul rușinos al iobăgiei, și feciorii lor au ajuns liberi a umbla la școală, ba ce-i mai mult, li-s'au deschis, largi și primitoare, școlile catolice, cele mai desăvârșite instituțiuni ale timpului. În aceste școli s'au înfruptat mai întâiu fiii poporului nostru, din dulceața luminătoare a învățăturilor. Adevărat, că școlile acele nu erau românești, dar erau latinești, și în limba latină, limba strămoșilor noștri romani, fiii de preoți dela începutul veacului Unirii, au cunoscut curând pe maica limbei noastre, și cu fiori de mândrie au simțit, că ei sunt odrasle din un neam atât de puternic și de harnic oare când, cum au fost vechii romani.

În sufletele cu această conștiință, trezită ca după un vis îngrozitor, studiul clasicității romane, cu acele figuri de bronz a caracterelor, cu acele pilde neperitoare ale statorniciei, pe cari ni-le păstrează istoria Romanilor, au produs de sigur impresiuni ce ni-le putem închipui; ele au deșteptat în suflete hotăriri, cari au devenit temeiurile culturii noastre de mai târziu. În tot cazul, folosul etic al educației religioase și clasice, care era caracteristica școalelor catolice de pe atunci, a fost pentru noi de așa mare preț, încât nu se poate spune. Caracterele adevărat oțelite, ale bărbaților cari au strălucit istoria bisericii noastre, dela începutul Unirii și până astăzi, acestui curent sunt a se mulțămii. Acești cei dintâi ucenici ai școlilor apusene s'au făcut și cei dintâi întemeietori de școală, și de școale, pentru noi. Prin ei ni-s'a deschis și nouă drumul culturii

și al luminării, singurele mijloace de înălțare și de ridicare pentru un popor.

În acest chip sătulețul de pe Târnava, care din darul împăratului, patronul bisericii, a ajuns scaun de vlădicie românească, a devenit pentru noi un focalar de lumină și de trezire la cultură. Și dacă acest Blaj nici până astăzi nu a izbutit să se facă un oraș, în înțelesul modern al cuvântului, el a fost și este un oraș de coale, la al căror izvor de premenire s'a adăpat întreg neamul românesc.

Așa ne înfățișează, iubiților creștini și trați rostul Unirii, acel preot, cercețator de istorie, care a fost dr. Aug. Bunea.

Așa să încheagă din toate cărțile lui înfăptuirea și îndreptățirea Unirii. Și așa și este ea de fapt. Pentru-că dacă e adevărat, precum este, că astăzi ne găsim împărțiți în două, aproape înjumătățiți, aceasta nu e din vina Unirii, care prin firea sa eschide desbinarea, ci e o întâmplare, care se explică, pentru toți cei-ce cunosc împrejurările, prin cari am trecut. Nu noi suntem de vină, dacă o parte a străbunilor noștri, ațâțați și amăgiți de neamuri străine, cari ne-au pizmuit, dar nu ne-au iubit niciodată, s'au lăsat abătuți iarăși dela cărarea dreptei chibzuiei și s'au întors iarăși la nenorocita stare, pe care ura grecilor a pricinuit-o, sfâșiind creștinătatea în două. Faptul acesta, dacă ne și doare, nu este iertat să ne supere, și nu e iertat să deștepte ură între frați, pentru-că toți creștini suntem și temelie legii creștinești este dragostea de-apropelui. Și cine ne poate fi nouă mai de aproape decât dulcii frații noștri? ... Nepătrunse și tainice sunt căile Domnului; noi trebuie să ne încredem, ca niște creștini adevărați, prevedinții dumnezeiești, care precum în trecut cu milostivire ne-a ridicat din adâncuri, ne va ajuta și în viitor. În privința aceasta pildă ne-întrecută de frumuseță ni-s'a dat în vara trecută, tot în acel Blaj al culturii noastre, care este începutul de ridicare în mijlocul poporului nostru. Din prilejul adunării iubilare a celei mai mari tovărășii de cultură românească, care este: »Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român», s'au adunat acolo în Blaj toți capii Bisericilor no-

stre românești. Metropoliții și vlădicii românești din această țară s'au întrunit în aceeași sfântă catedrală a metropoliei de Bălgărad, și în fața aceluiași sfânt altar, s'au sfătuit frățeste, împreună cu toți fruntașii neamului, asupra celor de făcut și de îndreptat, pentru ca poporul nostru să ajungă prin cultură la o stare mai bună. În chipul acesta trebuie să trăim cu toții, frățeste și creștinește, nu urându-ne, — căci atunci păcătuim de-opotrivă și în contra legii firii, ca și în contra legii lui Dumnezeu, — ci iubindu-ne unii pe alții și rugându-ne unii pentru alții, ca adevărați frați, după-cum zice cântecul poporului nostru:

»Ca doi ochi într'o lumină (în lumina lui Hristos.)

Ca doi brazi într'o trupină (în trupina neamului românesc!)

Astfel lucrând în bună înțelegere și în frățescă dragoste, să căutăm prin muncă de tot felul, muncă trupească și sufletească, muncă ziditoare și lămuritoare și să ne străduim a ne face o soartă mai bună și mai vrednică de timpurile, în cari trăim.

În chipul acesta vom prăznui prin vieața noastră pomenirea aceluia care, cât a trăit n'a trăit numai pentru sine, nici numai pentru ai săi, ci a căutat, cu vedere largă, să slujească binele tuturor.

Drept aceea vrednic este, să ne aretăm dragostea noastră față de el, și cu toții să împreunăm rugăciunile noastre către Preamilostivul Dumnezeu, ca să se îndure, dacă i-ar fi rămas vre-o umbră de păcat asupra sufletului, să-i ierte; să-i ierte mult, pentru-că a iubit mult, să-i ierte tot, pentru-că pe toți i-a iubit, și să-l așeze în laturea mării sale, în partea celor drepti ai săi. *Amin.*

Corespondințe.

Sfințire de biserică.

Vetés, 18 Decembrie 1911.

Parohia gr-cat. din Vetés e una dintre acele nenorocoase parohii marginase de prin comitatele Sătmar, Ugocia, Szabolcs etc., cari s'au maghiarizat mai total, parte prin situația

și amestecul locuitorilor de alte limbi, parte prin indolența preoților și învățătorilor. Vetésul s'a maghiarizat sub păstoriarea fostului oare-când Ioan Darabanth dela 1831 până 1894. E încă martor viu pensionatul cantor-învățător George Pelle, care servia în Vetés pela anii 1880, îndeplinind funcțiile cu numitul preot în limba maghiară, după cum însuși mărturisește.

Marele episcop și mecenate M. Pavel, înțelegând despre perderile și stările triste ale acestor parohii, începuse a trimite preoți cu simțeminte și dragoste pentru biserică și limba strămoșească... Așa a ajuns părintele Vasile G. Ardelean de cooperador și mai târziu urmașul lui I. Darabanth, care după părerea părintelui Ardelean era un preot luminat și om foarte isteț, — dar durere creșterea i-a fost străină, și a vânat mai mult interesele personale și egoistice.

Azi însă fie laudat Dumnezeu, în biserică gr-cath. de Vetés iar se săvârșesc toate funcțiile în dulcea noastră limbă — afară de predică.

Azi așezămintele bisericesti din Vetés sunt mărețe și de toată frumuseța. Biserica, un edificiu de 33 metri lungime și 11 metri lățime, are forma crucei cu 2 turnurile în cea mai nimerită formă și proporție cu turnul cel mare. Cu puține dar nimerite cuvinte a apreciat exteriorul frumos a zidului Magnif. d. delegat episcopesc Rever. Samuil Ciceronescu, canonic, zicând: »pare, că e construită din zahăr biserică aceasta». Ce privește interiorul, cei ce au văzut-o, is de părerea, că: e cea mai frumoasă biserică — în comitat — între bisericile dela sate. Are câte 6 colonne de o parte în cele 2 năi, esind aceste din părăți cu 70 cm. în semicerc, între colonne distanță câte de 3 metru părăte neted, în fiecare se înalță câte-o fereastă în înălțime de 3 metri 50 cm., toate feresti din sticlă colorată având și 7 icoane anume în sanctuar sunt 3, dintre cari în cea din mijloc apare frumos icoana sf. Marele Vasile, la 2 părți 2 feresti mozaic cu colori în preponderanță motive românești; în cele 2 aripi de forma crucei, înaintea iconostasului sunt aplicate în feresti chipul lui Hristos ca păstor bun cu mielul pe umăr, în alta chipul Mariei cu pruncuțul în brațe, — aceste sunt de toată frumuseța; urmează tot — vis-avis — 2 feresti în mozaic; apoi iarăși 2, cari se întrec în arhitectură cu ale Mariei și Hristos — având una icoana sf. George învingătorul bălaurului, alta a episcopului sf. Nicolae împărțitorul darurilor pruncilor buni, urmează 2 în mozaic și iarăși 2 cu icoanele sfinților părinți ai bisericii răsăritene, Ioan Gură de aur și Grigorie, și în fine altele 4 în mozaic, total 17 feresti, toate lucrate de firma Waltherr Gida din Budapesta pentru suma 3500 Cor. Este o întreprindere și lucru nou în bisericile noastre, dar măreț și edificător. Spre ilustrare, când au fost așezate aceste

NEUMANN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.

în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

(72) 40-?

Prețurent ilustrat gratis și franco.

feresti de câtră exmisul firmei susnumite, s'a adunat poporul și văzând frumseța lor nu femei deINGER mai gingaș. ei și bărbați cu fire mai tare lăudând frumseța, lacrimau de bucurie, că biserica va fi așa de frumoasă. Sub impresia acestor simțeminte s'au făcut angajamente de a procura lucruri prețioase — așa zicând peste puteri, așa că merită ca dăruitorilor să li-se eternizeze numele: Ioan Szilágyi a cumpărat 4 feșnice pe altar în preț de 270 cor. sunt în stil bizantin, ca și cari mai frumoase pe sate n'am văzut Augustin Lazar candela cu oleu (focul sacru), în preț de 270 cor. Aug. Szabó 2 feșnice cu câte 3 luminări 620 c. Familia Andercău un policandru de bronz 470 c. G. Macavei un policandru de sticlă, un lucru foarte frumos 620 c. Molnar G. și Chege M. 2 prapore de mătăsă 170 c. A. Pișcărean 2 prapore damasc 120 c. I. Papp 2 prapore damasc 120 c. I. Popp junior 2 prapore damasc 120 c. I. Lozin jun. 8 feșnice de părete 190 c. toate acestea parte din bronz, parte din bronz și aurite. S'au mai cumpărat obiecte mai mărunte din partea mai multora în preț de aproape 400 c. Bunul Dumnezeu le răsplătească înșutit cu daruri cerești!

Mai amintesc în interesul bisericii frumoasa armonie a structurii, anume asupra celor 12 colonne fugă un parcan jur împrejur, acesta, care formează quasi un postament a cerului, pare a fi ținut de acele 12 colonne, dau un aspect frumos edificiului; corul, care e în front alcătuit după gustul și desemeul parohului cu cele 42 balustră, turnate în formă din gips și aplicate în 6 grupuri, cari sunt despărțite prin colonne, cari par a fi sculpturi, ar putea fi decorul ori și cărei catedrale; iar padimentul e teraso, va să zică petricele de granit în cement, frecate până lucesc ca marmora, și e împărțit cu ceva linii, cât apare ca ceva pitoresc.

Despre locuința preotească numai atâta zic, că trece toate așteptările și în zisa generală e numită „palat.“

Din descrierile aceste atât On. Redacțiune cât și on. public cetitor va observa, că în o comună cum e Vetieșul cu 800 suflete, dintre cari o parte însemnată sunt servitori dominali, căci deși hotarul comunei e teritor de șese mii jug. din aceste numai 900 sunt în posesiunea țărenilor români și unguri, celalalt e dominat, numai cu trudă mare s'a putut face lucruri mari... Iar la suma de 56000 cor. cât a costat edificarea bisericii și casa parohială se lucră de 20 de ani, de când intră părintele Ardelean în această parohie. Iar încrederea credincioșilor și-a câștigat-o prin muncă și învățătură, nu este sărbătoare, nu s. Duminecă să nu predice, să nu învețe. De altfel părintele Ardelean e un anteluptător în toate mișcărilor naționale și bisericesti în părțile aceste. Cărnuia să-i lungească Dumnezeu firul vieții, să mai poată lucra în via Domnului și în interesul națiunii.

n.—v.

pe timpul acesta, Maj. Sa avea car și tușea. De data asta pe lângă tusa continuă să adauge și o slăbire a inimii. Împăratul adoarme adese ziua și n'are poftă de mâncare. De câteva zile, medicul Maj. Sale doarme în o chilie apropiată de aceea în care zace augustul bolnav.

De ceva catastrofă nu e vorbă, dar cei din jurul Împăratului sunt îngrijați de slăbirea inimii, considerând și etatea înaintată.

Noutăți.

Pentru fondurile arhidiecezane. Ioan Anea, sergent Sibiu a dăruit fondului Mesei studenților din Blaj, 10 cor. iar Victor Barna preot, Jidvein 3 cor.

O pornire frumoasă. Părintele spiritual și profesor de teologie din Blaj, Ștefan Roșianu, are ideea norocoasă să publice din predicile fericitului Teodor Pop, fost canonic din Blaj ciclul de conferințe, cari constituie un curs de exerciții spirituale pentru preoți. Spre acest scop a lansat un apel câtră toți preoții provinciei noastre metropolitane, solicitând sprijinul acestora în ce privește cheltuielile cu tipărirea lor, și declarând, că le va tipări numai în atâtea exemplare, câte vor fi aderențele. Ideia în sine e foarte laudabilă. Merită sprijinul tuturor, cu atât mai vărtos, că canonicul T. Pop a fost unul dintre cei mai de frunte bărbați ai bisericii noastre unite cu Roma. Respectul față de trecut, trebuie cultivat. Poporul ce-și cinstește trecutul, se cinstește pe sine. Terminul ultim pentru notificarea aderenței este sfârșitul unei curente Decembrie. T. Pop a ținut exercițiile spirituale și ciclul de predici în 1812.

„Irinel“. Premiera piesei „Irinel“, noua scriere dramatică a dlui Delavrancea, se va reprezenta la Teatrul național din București la 26 crt. n.

Conferențele Societății meseriașilor români din Blaj Conferința de Duminecă 17 Decembrie poate fi socotită între cele mai succese, din câte s'au ținut până acum. — Publicul a fost surprins cu un bogat program — încât pe drept se putea numi șezătoare literară. Dl profesor Traian German aproape un ceas ne-a vorbit la pricepere și intuitiv despre galvanoplastică. Galvanoplastică este unul din ramii cei mai importanți ai fizicii. Auditorul pe urma expunerii conferențiarului și-a putut câștiga o idee limpede de felul cum se întâmplă aurirea și celelalte proceduri galvanoplastice. Conferențiarul a fost aplaudat mult. O impresie foarte bună a făcut debutul dsoarelor Rozica Căpușan, Elena Podoabă și Veturia Negruțiu. Li-a stat așa de bine, când fără să țină seamă de unele prejudeții ajunse la suprafață în societatea noastră intelectuală, — au ținut să se prezinte între meseriași procurându-ne adevărate momente de elevație sufletească cu prestațiunile dlor. Dsoara Elena Podoabă a cântat dragut Doina de Brediceanu și romanța O noapte întreagă, fiind acompaniată la pian de dsoara Veturia Negruțiu. Dsoara Rozica Căpușan a declamat cu vervă de artist fru-

moasa poezie „Ideal“ de Coșbuc; iar dsoara Veturia Negruțiu a cântat foarte bine „Troubadurul“ de Verdi. Auditorul numeros a resplătit această atenție neașteptată cu furtunoase aplause. Au plăcut mult: „Unde ești?“ și „In rariștea de lângă vie“ — cântate cu vocea de dna Maria Kampf.

Duminecă în 24 Decembrie va vorbi dl Basil Turcu.

O nouă nesocotire a sărbătorilor românești. Congregația comitatului Hunedorii a fost convocată la Deva tocmai pe ziua sfântului Nicolae.

Îndată după începerea ședinței avocatul din Deva, dl Dr. Iustin Pop a adresat o energică interpelare prefectului, protestând cu putere împotriva nesocotirii sărbătorilor românești într'un comitat, unde locuitorii români alcătuiesc 90% ale populației.

Iubileul de 40 ani a „României June“. Societatea academică „România Jună“ din Viena serbează în 14 Ianuarie 1912 st. n. iubileul de 40 ani. Festivitățile sunt proiectate pentru trei zile. Pregătirile necesare, cari sunt conduse de harnicul președinte al societății d. A. Voiuțchi s'au început. Serbarea aceasta credem, că va fi o serbare de o trumuseță rară pentru toți românii, cari vor participa. Persoane ilustre din Regat, Transilvania și din Bucovina au primit patronajul serbării acesteia și au promis, că vor lua parte. Sperăm că și societățile acad. surori vor trimite reprezentanții lor. Zilele viitoare se va începe cu trimiterea invitațiilor. Venitul curat e menit parte pentru scopurile societății, parte pentru alumneu.

Centenarul fecioarei Ioana d'Arc. În 7 Ianuarie se vor împlini o sută de ani dela nașterea virtuozei fecioare Ioana d'Arc. După știrile ce au străbătut până la noi din iscusita Franță ziua aceasta în Paris, Orleans, Rouen și alte centre culturale se va serba cu foarte mari solemnități.

Cerșitori bogați. În viața de toate zilele adesea ni-se dau ocașuni a vedea câte un om bătut de soarte, umblând din casă în casă, cerșind după milă. Și nu ne trece atunci prin minte gândul, că poate în străiele sdrențuite ale acestui bătrân încăruntit de pribegie se ascunde o comoară tatreagă de bani. Chiar acum se anunță din Berlin senzaționala știre, că un tetal uitat de vreme plecând prin oraș, îndeplinitor sincer ai vechi sale meserii, căzu la pământ lovit de o apoplexie. Când să-l transpoarte la morgă în căpușala murdarei sale haine au aflat un vrav de hârtii în valoare de o sută cincizeci de mii de mărci, pe cari le adunase bietul în o viață de sbucium și frământări animalice.

Tren jefuit de funcționari. O bandă înarmată a atacat zilele trecute trenul accelerat de pe linia Viena—Varșovia și au furat din posta 250 mii ruble. Acum s'a constatat că talharii sunt chiar funcționari de ai acestei linii, cari au știut de bani, ce-i ducea posta.

AVIS. Dupăce în calend. Unirii din 1912 în partea calendaristică s'au strecurat unele greșeli la versurile de rând și la Evangeliile învierii — am aclus la fiecare exemplar câte o foaie separată cu Evang. dela Liturgie și Evang. învierii de peste întreg anul 1912.

Reviste.

Boala Majestății Sale. Se vestește din Schönbrunn, că boala Monarhului nostru e pe cale de a se agrava. De vre-o câțiva ani încoace

In cazuri, când folosirea purgativei este motivată, medicii ordonează în locul prim apa natural amară *Francisc Iosif*, căci după scrutări chimice ea ocupă primul loc și se deosebește de alte ape vindecătoare. Bolnavii încă o preferă, că gustul ei nu este neplăcut. Renumitul spital Misericordian din Viena scrie: „La multe *constipații îndărătnice* am folosit cu succes apa natural amară *Francisc Iosif*.” — Se află în farmacii și prăvălii de spețerie. Fiți atenți la veritabilitatea ei. (34).

Un ziar francez scrie: Nici când nu se obosește omul de viață, ci de sine însuși.

Părul cărunt e spuma talazurilor, cari acoper marea după încetarea viforului turbat.

Așa-i întocmită natura omului, încât nu-i permite altuia succese, averi, pretinzi sinceri, ci un singur lucru: moartea.

Bucuria e — viața privită printre razele soarelui.

Sunt unii oameni, cari atâta parte au avut de năcaz — încât se ingrașă de el.

Omul atunci trece din stadiul copilăriei când înțelege pe deplin cuvântul: datorința.

Posta Administrațiilor.

Am primit și chitam abonamentul dela: *G. T. Bpesta* pe 1911. — *Gardánfalva* pe timpul din 1/9 1907 până în 1/9 1910. — *Reteg* pe 1911. — *Bilak* pe timpul din 1/10 1910 până în 1/5 1911. — *H. Kristyor* pe timpul din 1/7 1909 până în 1/10 1910. — *Oláhnémeti* pe 1911. — *Gyöngy* pe 1909 și 1910 semestrul 1-iu. — *M. Kodorháza* pe timpul din 1/1. 1903 până în 1/5 1906. — *Piskolt* pe 1911. — *Icloda* pe anii 1905, 1906, 1907 până în 1/5 1908. — *I. S. Somcuta mare*, pe semestr. 2-lea 1911 pentru 8 parohii. La *Ieder* dispus să meargă. — *Crivobara* pe 1911. — *Milășel* pe 1911 sunteți în restanță cu 5 coroane. — *Brașov, Casina* pe 1912 pătrarul prim. — *Dobrești* pe 1911. — *Cătina* pe 1911 sem. 2-lea. — *Chiraleș* pe 1911 sem. 2-lea. — *Logig* pe 1909 și 1910 sem. 1-iu. — *Cugir* pe 1911 sem. 1-iu. — *Pata* pe 1902 și 1903 sem. 1-iu. — *Parța* pe 1911 sem. 2-lea și 1912 sem. 1-iu. — *A. B. Șimleu* pe 1912 sem. 1-iu pentru 17 parohii. Cele dispuse s'au făcut. — *Simișna* pe timpul din 1/9 1902 până în 1/3 1905. Va rugăm și pentru restul anilor următori. — *Aruncuta* pe 1911.

BIBLIOGRAFIE.

Biblioteca »Unirii«.

1. **Ben-Hur**, sau zilele lui Mesia, de Lewis Valace 2 volume 290
2. **M. Eminescu**. Studiu critic. — '90
3. **Câteva momente din începutul bisericei române**, de C. Auner. —20
4. **Nume de familie la românii din Ungaria**, de A. Viciu. —12
5. **Din viața lui I. Micul**, de Mihail Străjan —16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite**. p. I. II. 3-40
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu —30
9. **Ziua deșteptării** de Aurel Fodor —16
10. **Cele două conștiințe**, piesă teatrală în 5 acte. Tradusă în românește din fr. franceză de Simion Zehan. —40

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA**.
Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA**.

Avis.

Erezii după George Caian vând din mână liberă casa din piața Blajului de sub Nr. 230 unde de prezinte e firma Sinberger Salamon. — Casa e edificată în piață în cel mai frecventat colț.

Cu deosebire să recomandă cumpărarea acestei case comercianților.

Informațiuni da *dl Ioan Maior*, administratorul domeniilor metropolitane.

(106) 2-3

Nr 177-1911

(105) 2-3

Edict.

Dupăce Alexandru Vas rom. cat. din Murăș-Uioara de 14 ani și-a părăsit soția sa legiuită Leontina, născută Șerb gr. cat. din Murăș-Uioara, de prezent locuitoare în Budapesta, și până în prezent nu i-s'a aflat locuința, prin aceasta este provocat sus numitul, ca în timp de un an și o zi dela publicarea ultima a ac-stui edict, să se prezinte înaintea subscrisului oficiu, pentrucă la din contră procesul divorțial se va începe și pertracta și în absența lui.

Oficiul protopopesc gr. cat. al Murăș-Uioarei ca for matrimonial delegat de I-a instanță.

Murăș-Uioara 16 Decemvrie st. n. 1911.

Emiliu Pop
protopop.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 150 fl.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlőczy-utca 7. sz.
(88) 21-104 (Központi városháza mellett).

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu „trei brazi“

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: *Carol Schieszl* farmacist Blaj. (86) 7-22

MÁTYÁS SÍ TRATTNER

rafinată și depozit liber de spirt, stabiliment pentru denaturare de spirt
în **BARÓT** (cott. Háromszék).

Fabrica (ierbe) și liferează pe lângă condițiunile celea mai favorabile
spirt brut, rafinat și denaturat.

Provocându-Va la această foaie cerți oferte de prețuri.

(86) 26-26

George Dundler

curelar și șelar

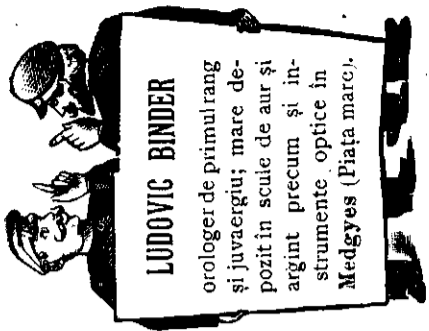
în **Mediaș—Medgyes**
A. Kovács-utca.

Recomandă marele său asortiment de tacâmuri (hamuri) fine pentru cai de paradă și pentru cai de lucru.

În depozitul său bine asortat se află șele de calitate cea mai bună; precum și tot felul de scule pentru șele, harapnice (biciuri) și toți articlii aparținători branșei acesteia.

Primește reparaturi și le efectuește prompt.
(84) 13-26.

Prețuri fixe, solide!

Recomandă atențiunii On. P. prăvălia sa bine aranjată. Mare asortiment în Cadouri de Crăciun și de Anul nou.

(99) 6-26

Serviciu culant!

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărine 44/18 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 220 cor.

AVIS!

Recomandăm cu toată căldura noua noastră agentură ce s'a înființat și deschis în opidul Blaj, în noul edificiu al dlui farmacist Schiesl în catul deasupra.

Se primesc depuneri spre fructificare, cu 5—5½% interese.

Depuneri și ridicări se pot face și prin postă.

Acordăm împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ pe anuități cu 5¼ interese.

Escomptăm cambii și acordăm credite cambiale cu cavenți și cu acoperire ipotecară, pe lângă condițiunile cele mai favorabile.

Deslușiri dăm cu plăcere.

Banca de tovarășie soc. pe acțiuni din Elisabetopole ca agentură în Blaj.

(98) 10-?

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III|19. (85) 11-12

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecske** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

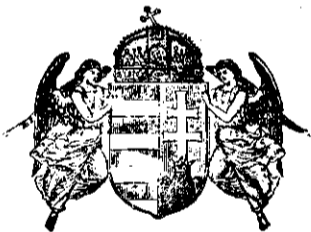
Se află de vânzare la *Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.*

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniú Novotny

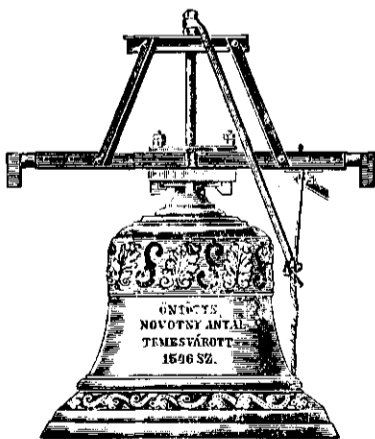
în **Țimișoara-Fabric** (91) 11-12

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mănuite de crepare. — Cu deosebire recomand

■ clopotele găurite ■

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechin, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechin. Mai departe se recomandă spre facerea scanelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau **Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.**

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.

Frideric Ipsen și soțul.

Depozit special de ghete în Sighișoara, — Medgyes (Piața mare Nr. 26), — Brașov.

Specialitate: } Prețuri la pereche:
Ghete sanitare pentru copii. } Cele mai bune 16 cor. 50 fil.
De gală . . . 20 „ 50 „

Box Calf cu găitane; Americani cu talpă dublă pentru Domni 16 coroane 50 fil.

„Prețcurant gratis și franco“

(98) 6-26.

Români replantați viile cu altoi dela firmă Română!

„MUGURUL“însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)□ □ **Altoi de vie!** □ □Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri
soiuri de vin de masă.Viță americană cu și fără rădăcină, Ochiuri de altoit,
Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

≡ **trei (3) milioane.** ≡

Școlile noastre de altoi n'au fost atâtea de peronesporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!La cumpărari pe credit cele mai ușoare
condițiuni de plată.La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 6 - ?

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premierii ieftine.☛ **Asigurări pe viață** ☛(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig. asig. de zestre
și asig. populare pe șpese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.

p. pagube la apaducte.

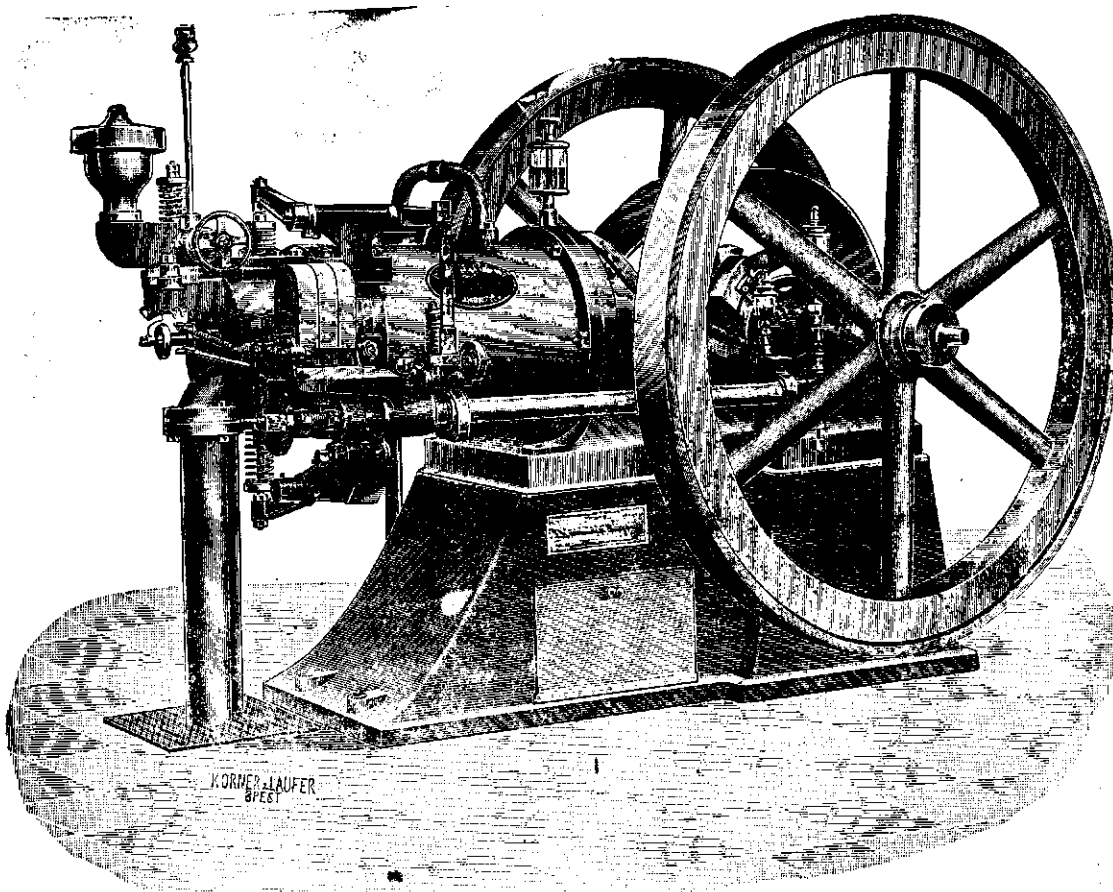
☞☞☞

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
finea anului 1910 K. 5.003.540-78
Capitule asigurate pe viață achitate „ 4.834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 } foc „ 119.839.992 —
} viață „ 11.020.266 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă „ 2.428.317 —☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.**Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(38 85—?)

Sprijiniți industria română!PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria**EUGEN NICOLA**

Blaj—Balázsfalva.

Subscrisul recomandă celea mai
practice **pluguri și mașini eco-
nomice.** În depozitul meu se află
totdeauna gata celea mai renumite
motoare de benzin, locomobile
și garnituri complete pentru
îmblătit cu motor. Motoare
de benzin stabile, motoare
pentru gaz sugativ. Mori de
măcinat și tot felul de mașini
economice, pe cari le vând cuprețuri moderate și condi-
țiuni de plată favorabile,
în rate.

= Cea mai mare garanță. =

Nime să nu-și cumpere pluguri
sau mașini economice până nu cearcă
la firma**Eugen Nicola**prima fabrică română de mașini
în Blaj—Balázsfalva.Deslușiri și informațiuni se
dau gratis.

(38) 39 - 52

Sprijiniți industria română!